

Mircea Dinutz

DE CE E IMPORTANT NUMĂRUL SAU ARTA DE A NUMĂRA

*„Spune-mi câte premii ai luat
Ca să-ți spun cine te crezi!”*

Asist și, din păcate, uneori chiar particip la manifestări culturale de anvergură zonală unde, din ce în ce mai des și mai insistent, primează cantitatea. Și asta, începând cu numărul participanților: cu cât sunt mai mulți invitați, cu atât manifestarea e mai reușită (ai văzut câți au fost? și de la... și de la...) Există și o parte serafică a lucrurilor, să recunoaștem: marginalizați, loviți din toate părțile, scriitorii se simt împreună mai siguri de ei, mai puternici, cu un simulacru de solidaritate, dacă nu se poate altfel. Se lansează cărți (impenetrabile și impermeabile), se poartă discuții aprinse (de flama ideii), se aduc elogii reciproce (suportabile) și se împart premii (după buget, coane Fănică!)

De aici încep semnele de mirare și... de întrebare!!... Mai mult ca în alte perioade literare, autori de toate vârstele publică în cantități impresionante, de parcă s-ar afla într-o competiție bezmetică, fără de capăt. Dacă e posibil, anul și volumul, de ce nu?! Cu scurte pauze, e adevărat, tocmai pentru a trăi din plin acele momente de voluptate extatică când norocii autori își numără volumele cu pioșenie, atinși de fiorul eternității atât de aproape. Cu aproape jumătate de an în urmă, un confrate, adânc rănit pentru că fusese contestat în revista la care lucrez, m-a întrebat indignat – retoric: *„D-ta știi câte volume am eu?”* Și întrucât, strivit de întrebare, nu-mi găseam graiul, a răspuns tot Domnia Sa: *„16 volume”*. După care a făcut o pauză, să vadă dacă mai respir... De respirat, mai respiram, dar nu-mi reveneam după un asemenea argument. E ca și cum cineva ar pretinde că e *„om serios”* pentru că are zece costume de haine și două telefoane mobile. Numai la o repede aruncătură de ochi, peste tot – inflație (de autori, de volume, premii peste premii).

Dicționarul biografic al literaturii române, vol. I–II (2006), al lui Aurel Sasu oferă zeci de asemenea exemple: mă refer, firește, la scriitorii în activitate, pentru producția lor din ultimele două decenii. Este, cum ar spune Ioana Pârvulescu, *„semnul reușitei comunicării (lor) cu prezentul”*, deși trăiesc (poate) iluzia comunicării cu un viitor incert. Li se pare că, având câte o bibliotecă în spate (scrisă, nu citită) își asigură o posteritate liniștită. Inteligența, oricât de optimiști am fi, are limitele ei, naivitatea (să-i spunem așa) nu are limite... în timp și în spațiu și nu încetează să ne uimească.

Aminteam mai sus despre lansările de carte, ÎN GRUP, LA GRĂMADĂ, cu „hei-rup”, ba unii se mai și supără că n-au avut „loc”, de parcă ar fi ceva de regretat! Prezentările

sunt, cum altfel, grăbite, chinuite, ciuntite, ca și cum la hotarele țării s-au adunat cetele de tătari, turci, leși, unguri și alte neamuri lacome de cultură. În anii de demult, o lansare de carte era o adevărată sărbătoare. Se respecta un anume ceremonial, se vorbea cu măsură și responsabilitate, iar – la urmă – autorul oferea autografe cu sentimentul că e un moment deosebit din viața sa. Acum sunt prezentați 10–20–25 de autori într-un interval fatalmente limitat. Sunt prezentări repezi, lacunare și superficiale, de obicei în termeni ditirambici. E, de fapt, un alt mod de a vulgariza cartea și de a-i înjosi pe cei care o fac, de a nivela și terfeli puținele lucruri ce ne pot înnobila existența. Altădată, participam la asemenea manifestări cu un sentiment de sfială, astăzi o fac cu oarecare crispă și neplăcere, ca un soi de obligație de care nu pot scăpa. Uneori lectura cărților compensează sacrificiul făcut, alteori nu.

Într-unul din capitolele cărții sale, *Prejudecăți literare* (București, Editura Univers, 1999) aceeași Ioana Pârvulescu întreprinde un mic studiu de „patologie literară”, apreciind cu mult bun simț că *„una dintre cele mai mari greșeli este acordarea premiilor la kilogram”*, cu prejudecata prevalenței cantității asupra calității. Cu toate acestea, prejudecata e mai vie ca oricând, devastatoare ca o vântoasă otrăvită de toamnă. În acest moment se află în activitate mai multe filiale ale Uniunii Scriitorilor, fiecare cu premiile sale, 40–50 de reviste cu profil cultural, fiecare cu premiile sale, tot felul de festivaluri, mai mult sau mai puțin prestigioase, unele acordând până la 20 de premii și diplome, ca să nu mai vorbim de penibilele târguieli ce au loc între organizatori și invitații de marcă: *„Dacă nu primesc un premiu (consistent), nu vin”*. Ce să facă bietul organizator? Se descurcă așa cum poate.

Rezultatele erau previzibile: distrugerea iremediabilă a instituției premiilor literare, înălțarea unor false piedestaluri, pe care vor urca – nu o dată – nonvalori patentate, marea iluzie a perenității pentru cei mai naivi dintre autori. În realitate, cei mai mulți sunt suficient de lucizi pentru a înțelege că – în absența transcendenței în care nu mai cred de la o vârstă fragedă – li se oferă clipa, gloria efemeră. De ce n-ar fi suficient?! Uneori se ivesc situații ce frizează ridicolul. Astfel, una dintre Asociațiile literare pentru care am o aleasă prețuire, a acordat, câțiva ani la rând, premiul pentru proză „Traian Olteanu!!... Am crezut un timp că e o farsă!... Cum să accepți că un prozator dintre cei mai modeste cu puțință a devenit, peste noapte, *premiu literar*, alături de Balzac, Proust, Caragiale, Creangă!?? „Se sparie gândul”, vorba cronicarului. Dar ce mai e rațional și înălțător în ziua de azi?!...

Aș dori să fiu bine înțeles: în principiu nu am nimic împotriva premiilor literare, ba chiar sunt convins că în unele cazuri – nu prea multe – premiile sunt pe deplin meritate. Pe ansamblu însă, înlocuirea grosolană a calității cu CANTITATEA are efecte negative incalculabile în toate planurile, ducând – în final – la acea confuzie regretabilă între valoare și nonvaloare, un melanj dezgustător, pe placul celor care suferă de neputință intelectuală și creativă, neavând altă posibilitate de a se înscrie într-un așa – zis circuit al valorilor naționale. Nu ne era de ajuns mistica păguboasă a „cartoanelor”, ne mai împăunăm și cu premii adunate de peste tot: Adâncății din Vale, Cireșica de Platină, Goleștii de Sus! Vanitatea gonflabilă a unora îi împiedică să vadă cu adevărat caracterul

derizoriu al unei asemenea situații acceptate de bunăvoie și fără vreo silă.

POST SCRIPTUM

Lucrul care m-ar întrista cel mai mult ar fi să fiu apreciat și aplaudat de către cei care n-au luat vreun premiu vreodată. Nu a fost în intenția mea să le alimentez frustrările (reale sau închipuite), ci să atrag atenția asupra *inflației* descurajante de premii, asupra amestecului nedorit – și în acest plan – între deținătorii merituoși ai unor premii literare și veleitarii de toate culorile și mărimile care își clamează „**strălucirea**” fluturând zeci de cartoane lovite de nulitate.